

ГАРМОНІЗАЦІЯ ВИМОГ ДО МОРФОЛОГІЧНИХ ОЗНАК ТРАВИ ЗОЛОТОТИСЯЧНИКА З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ФАРМАКОПЕСІЮ

Проскурова Я.О., Коваленко С.М., Губарь С.М., Євсєєва Л.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

У зв'язку із збільшеним інтересом фармацевтичної промисловості України до препаратів на основі золототисячника існує необхідність у розробці сучасних методів стандартизації та контролю якості цієї лікарської рослинної сировини (ЛРС).

В Україні золототисячник не розводять в культурах, потреба в цьому виді сировини цілком задовольняється збором дикорослих рослин. У флорі України, відповідно до літературних даних, присутні 4 види золототисячника: золототисячник звичайний, або зонтичний – *Centaurium erythraea* Rafn. (-*C. umbellatum* Gilib.), золототисячник гарний - *Centaurium pulchellum* (Sw.) Druce, золототисячник тонкокрітквий - *Centaurium tenuiflorum* (Hoffmsg. et Link), золототисячник прибережний - *Centaurium littorale* (D. Turner Gilmour). Золототисячник тонкокрітквий та золототисячник прибережний зустрічаються рідко та промислового значення не мають. В Європейській фармакопеї (ЄФ) описаний один вид золототисячника: золототисячник звичайний – *Centaurium erythraea* Rafn. (-*C. umbellatum* Gilib.), а у ГФ XI (ч. II, ст. 48, стор. 311) крім даного виду, описаний золототисячник гарний – *Centaurium pulchellum* (Sw.) Druce. Для впровадження в Державну фармакопею України (ДФУ) монографії на ЛРС, слід враховувати два види золототисячника, так як ці рослини будуть зустрічатися на території України та використовуватись, як сировина для фармацевтичної продукції.

Нами проведено аналіз вітчизняної лікарської сировини трави золототисячника, зібраної з різних регіонів України, відповідно до вимог ЄФ та ГФ XI.

Типові представники вітчизняної ЛРС трави золототисячника мають незначні відмінності у зовнішніх ознаках. Порівняльна характеристика морфологічних ознак цих двох видів наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика морфологічних ознак золототисячника гарного та золототисячника звичайного

Ознака	Види	
	Золототисячник гарний <i>Centaurium pulchellum</i> (Sw.) Druce	Золототисячник звичайний <i>Centaurium erythraea</i> Rafn. (- <i>C. umbellatum</i> Gilib.)
Життєва форма	Одно- або дворічна трав'яниста рослина	
Стебло	Заввишки 5-15 см, голе, від основи розгалужується.	Заввишки 10-50 см, голе, поодинокі або групами, просте, прямостояче, розгалужене тільки у верхній частині.
Листя	Округлояйцеподібні, або ланцетні; нижні з тупою верхівкою, верхні – загострені.	Довгасто-яйцеподібні або довгасто-ланцетні.
Квітки суцвіття	0,12-0,13 см заввишки. Віночок – білий або рожевий. Тирс – щіткоподібний.	0,13-0,15 см заввишки. Віночок – рожевий. Тирс – щіткоподібний.
Плід	Продовгувата коробочка, 0,9-0,1 см завдовжки. Насіння дуже дрібне, темно-коричневе.	Циліндрична коробочка, до 1 см завдовжки; насіння дрібнене, округле, коричневе.

За характерними морфологічними ознаками два види сировини відрізняються між собою, тому це необхідно враховувати при заготівлі ЛРС.

З метою стандартизації двох видів трави золототисячника за морфологічними характеристиками розроблено національну частину монографії ДФУ, що враховує ознаки золототисячника гарного та золототисячника звичайного.